

CYWILIZACJE PREKOLUMBIJSKIE

Najbardziej znane cywilizacje prekolumbijskie stworzyli Majowie i Aztekowie, ale przed przybyciem Hiszpanów Meksyk zamieszkiwało wiele innych starożytnych ludów.

Badania wykonywane metodą węglową wykazują, że Meksyk był zamieszkały już 20 tys. lat p.n.e. Prekolumbijscy mieszkańcy obu Ameryk przybyli z Syberii podczas ostatniej epoki lodowcowej, przekraczając Cieśninę Beringa w poszukiwaniu żywności. Z Alaski skierowali się na południe, przez obszar dzisiejszej Kanady i USA, ostatecznie docierając do dzisiejszego Meksyku, Ameryki Środkowej i Południowej.

Pierwsi Meksykanie żywili się głównie mięsem, a podstawą ich diety były małe zwierzęta, aczkolwiek od czasu do czasu zdarzało im się upolować mamuta.

W okresie trzeciorzędu (9000–7000 p.n.e.), długo po wymarciu mamutów, ludzie zamieszkujący ten obszar zaczęli używać prymitywnych kamiennych narzędzi do mielenia ziaren. Były to prototypy *metate* – żaren, z których do dziś korzysta większość meksykańskich wieśniaków przy mieleniu kukurydzy. W roku 5000 p.n.e. starożytni Meksykanie uprawiali już kukurydzę i fasolę, które szybko stały się podstawą ich diety.

Najstarsza kultura

Do niedawna za najstarszą kulturę rozwiniętą na tym obszarze uchodziła cywilizacja Majów, jednak odkrycia dokonane w latach 30. XX w. wniosły duże zmiany do historycznej układanki. Obecnie uważa się, że palma pierwszeństwa należy do tajemniczej cywilizacji Olmeków, którzy od 1200 do 300 r. p.n.e. zamieszkiwali nisko położone, porośnięte dżunglą obszary dzisiejszych stanów Veracruz i Tabasco.

Dzieje i styl życia Olmeków są zagadką. Stworzyli silne, scentralizowane i bardzo elitarne społeczeństwo, uprawiali ziemię i stosowali system irygacji pól. W przeciwieństwie do Majów, Olmekowie nie znali pisma, więc wszelkie informacje można czerpać wyłącznie z pozostawionych przez nich dzieł sztuki.

POPRIEDNIE STRONY: hieroglify w Chichén Itzá; Edzná

PO LEWEJ: ogromna olmecka głowa

PO PRAWEJ: Coatlicue, aztecka bogini ziemi, życia i śmierci

Najbardziej znane ślady tego ludu to zadziwiające, monolityczne bazaltowe rzeźby – głowy, których wysokość dochodzi do 3 m, a waga waha się od 6 do 50 ton – najprawdopodobniej gigantyczne portrety władców. Mimo pewnych cech wspólnych (płaski i szeroki nos, grube wargi, szeroko otwarte oczy), głowy różnią się mię-

dzy sobą. Każda ma inny hełm z insygniami wskazującymi na pozycję społeczną. Rzeźbienia przedstawiają ludzkie ręce, głowy papug lub zakrzywione pazury jaguara.

Bazaltowe głowy wykonane z materiałów pochodzących z gór Tuxtla przetransportowano na odległość 100 km przez wzgórza i rzeki, do starożytnych centrów ceremonii, gdzie ostatecznie zostały odkryte. Ogromny nakład pracy konieczny do osiągnięcia tego celu stanowi dowód na to, jak wysoko zorganizowana i hierarchiczna była cywilizacja olmecka.

Inne rzeźby Olmeków to trony i stele (rzeźbione, kamienne płyty); archeolodzy odnaleźli również przepiękne miniatury z jadeitu, bogato